แผนการใช้ที่ดินตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

ปี 2566

สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลท่าข้าม อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้แนวคิดของ FAO และ UNEP มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา ร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 12 และกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหา ในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวาง แผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ใน การระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา ได้จัดทำแผนกิจกรรม/ โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อม และอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา

กันยายน 2566

สารบัญ

		หน้า
คำนำ		
สารบัญ		**ก**
สารบัญตาราง		**ค**
สารบัญรูป		**ง**
บทที่ 1	**บทนำ**	
	1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1
	1.2 หลักการและเหตุผล	1
	1.3 วัตถุประสงค์	1
	1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	2
	1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	2
	1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	3
บทที่ 2	**ข้อมูลทั่วไป**	
	2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	5
	2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	7
	2.3 สภาพภูมิประเทศ	7
	2.4 สภาพภูมิอากาศ	7
	2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน	11
	2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	14
บทที่ 3	**สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ**	
	3.1 ทรัพยากรป่าไม้	18
	3.2 ทรัพยากรน้ำ	18
	3.3 ทรัพยากรดิน	19
บทที่ 4	**กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)**	
	4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	22
	4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	26

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
บทที่ 5	**การประเมินคุณภาพที่ดิน**	
	5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	27
	5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	29
	5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	29
บทที่ 6	**แผนการใช้ที่ดิน**	
	6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	30
	6.2 แผนการใช้ที่ดิน	31
บทที่ 7	**การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน**	
	7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	36
	7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	36
	7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินการของหน่วยงานอื่น	37
	7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	37
เอกสารอ้างอิง		อ

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรจังหวัดพัทลุง ปี 2536 - 2565	9
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	12
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ปี 2565	14
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ปี 2565	14
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ปี 2565	16
3-1	สมบัติดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	20
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	28
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	29
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	34
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 - 2571	40
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ ในเขตการใช้ที่ดิน	43
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา แผน 5 ปี (พ.ศ.2567 - 2571)	44

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	4
2-1	ขอบเขตการปกครอง ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	6
2-2	กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร	10
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	13
2-4	สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ปี 2565	15
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ปี 2566	17
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	21
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	25
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	26
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	35
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา	39

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปะวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2567-2571 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของรูปแบบเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 –30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ฯ

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร ฯ

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ฯ

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะทำงานวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน /สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

เศรษฐกิจแบบพอเพียง วิถีชุมชนเข้มแข็ง การเกษตรแบบยั่งยืน มุ่งมั่นยกระดับคุณภาพชีวิต บนพื้นฐานการบริหารจัดการที่ดี เพื่อมุ่งสู่ประชาคมอาเซียน

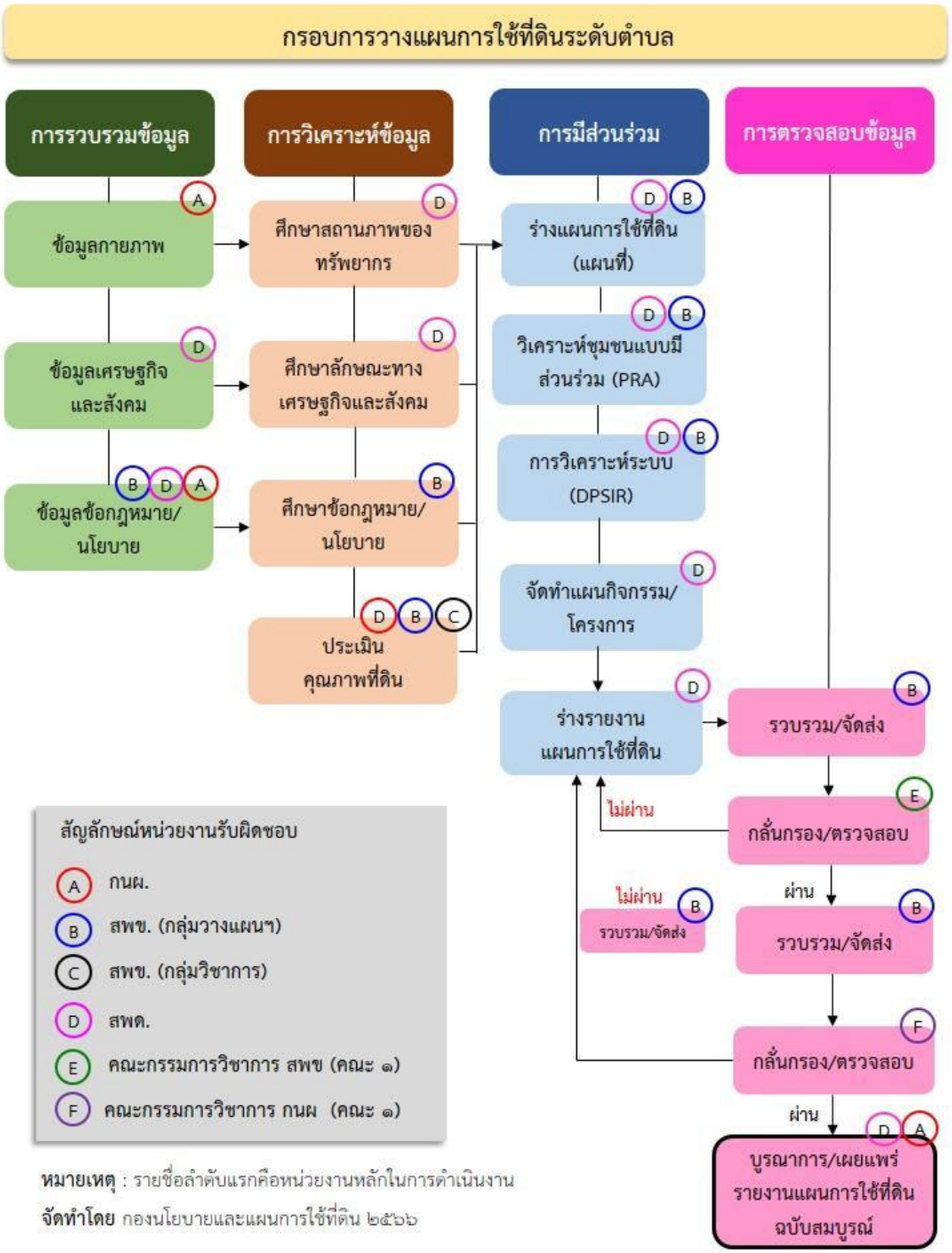

รูปที่ 1-1 ขั้นตอนการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2
ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอระโนด มีพื้นที่ประมาณ 37 ตารางกิโลเมตร หรือ 22,926 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลควนชะลิก อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านขาว ตำบลระโนด ตำบลบ้านใหม่ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลแดนสงวน ตำบลบ้านใหม่ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลบ้านขาว อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

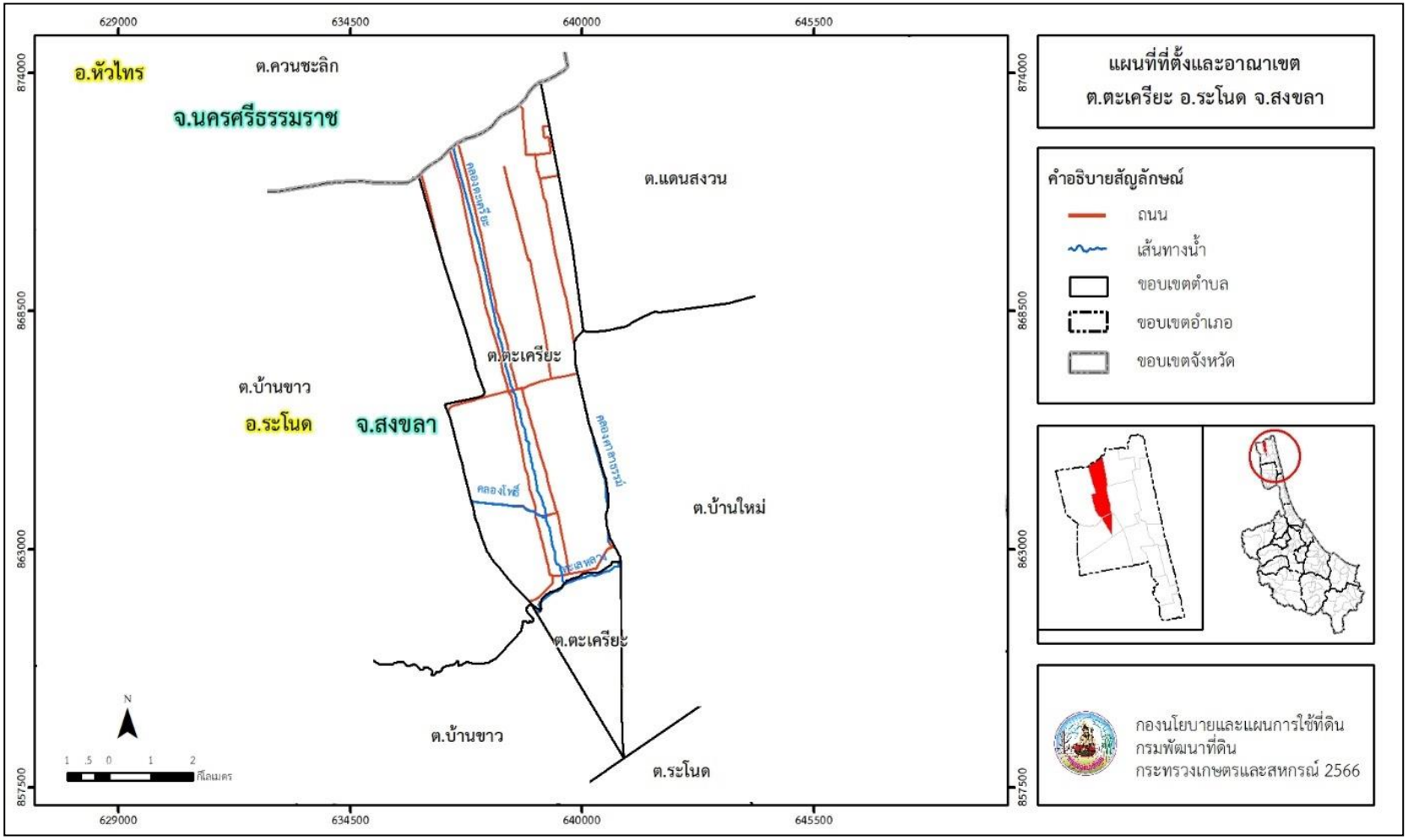

รูปที่ 2-1 ขอบเขตการปกครองตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านปากบาง
หมู่ที่ 2 บ้านหนองถ้วย
หมู่ที่ 3 บ้านปากเหมือง
หมู่ที่ 4 บ้านคลองโพธิ์
หมู่ที่ 5 บ้านดอกแบกปากเหมือง

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ด้านทิศใต้ของตำบลติดกับทะเลหลวง เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น ทะเลหลวง คลองตะเครียะ คลองศาลาธรรม์ คลองโพธิ์

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (ปี พ.ศ.2536-2565) พบว่า ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.6 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.9 องศาเซลเซียส ในเดือนพฤษภาคม และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.8 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 2,313.5 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 161 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนพฤศจิกายน มีปริมาณฝน 560.6 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 22 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรจังหวัดพัทลุง ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝนและศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETo) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืชได้ตลอดทั้งปี

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกันยายนถึงปลายเดือนมกราคม (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศเกษตรจังหวัดพัทลุง/1 (ปี พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์	ปริมาณน้ำฝน	จำนวนวันที่ฝนตก	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ	ปริมาณฝนใช้การ/2
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย	(%)	(มม.)	(วัน)	(มม.)	(มม.)
ม.ค.	23.8	30.5	26.8	84.0	172.7	12.5	105.7	125.0
ก.พ.	23.9	31.5	27.3	81.0	82.4	5.7	124.3	71.5
มี.ค.	24.3	32.8	28.1	80.0	121.5	7.5	139.2	97.9
เม.ย.	25.1	33.7	28.7	81.0	123.2	9.7	135.9	98.9
พ.ค.	25.1	33.9	28.5	82.0	104.4	12.9	127.4	87.0
มิ.ย.	24.7	33.5	28.2	81.0	93.8	11.2	117.9	79.7
ก.ค.	24.5	33.4	28.0	80.0	88.3	12.1	121.2	75.8
ส.ค.	24.5	33.5	28.0	80.0	97.9	12.7	128.3	82.6
ก.ย.	24.4	33.0	27.6	81.0	117.0	14.4	118.2	95.1
ต.ค.	24.4	32.0	27.2	85.0	254.6	19.9	112.5	150.5
พ.ย.	24.3	30.4	26.7	89.0	560.6	21.9	92.1	181.1
ธ.ค.	24.1	29.9	26.5	87.0	497.1	20.5	93.6	174.7
เฉลี่ย	**24.4**	**32.3**	**27.6**	**82.6**	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	**2,313.5**	**161.0**	**1,416.4**	**1,319.8**

หมายเหตุ : /1 เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

/2 จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

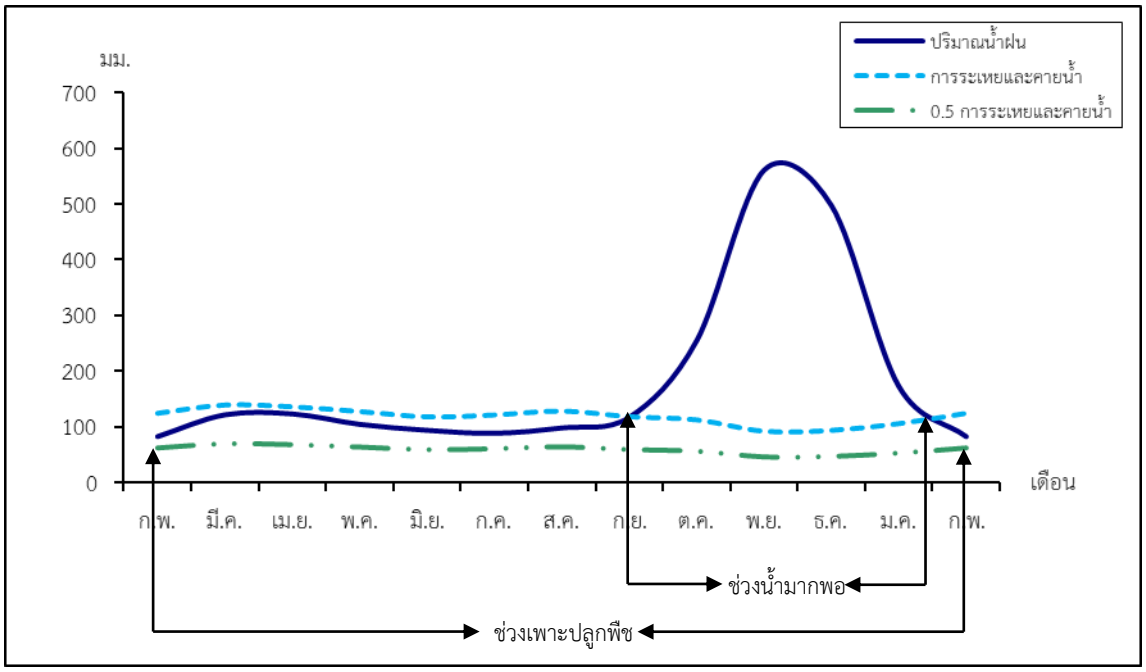

หมายเหตุ : ใช้ข้อมูลปริมาณน้ำฝน 13 เดือน เพราะสามารถแสดงให้เห็นความต่อเนื่องของข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

รูปที่ 2-2 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ปี พ.ศ. 2536-2565

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่าง ๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,570 ไร่ หรือร้อยละ 6.84 ของเนื้อที่ตำบล

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 18,161 ไร่ หรือร้อยละ 79.22 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 15,528 ไร่ หรือร้อยละ 67.73 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว

2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 1 ไร่ ได้แก่ พริก

3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 2,253 ไร่ หรือร้อยละ 9.83 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ยืนต้นผสมยางพารา ปาล์มน้ำมัน

4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลผสม มะพร้าว มะม่วง กล้วย

5) ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 449 ไร่ หรือร้อยละ 0.87 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

6) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีเนื้อที่ 54 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง

2.5.3 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 3,150 ไร่ หรือร้อยละ 13.74 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา คลองชลประทาน

2.5.4 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 45 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่กองวัสดุ

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	**พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง**	**1,570**	**6.84**
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,328	5.79
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	163	0.71
U405	ถนน	51	0.22
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	25	0.11
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	3	0.01
A	**พื้นที่เกษตรกรรม**	**18,161**	**79.22**
A101	นาข้าว	15,528	67.73
A229	พริก	1	-
A301	ไม้ยืนต้นผสม	108	0.47
A302	ยางพารา	14	0.06
A303	ปาล์มน้ำมัน	2,131	9.30
A401	ไม้ผลผสม	123	0.54
A405	มะพร้าว	157	0.68
A407	มะม่วง	18	0.08
A411	กล้วย	14	0.06
A703	โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก	13	0.06
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	13	0.06
A903	สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง	41	0.18
M	**พื้นที่เบ็ดเตล็ด**	**45**	**0.20**
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	41	0.18
M401	พื้นที่กองวัสดุ	4	0.02
W	**พื้นที่แหล่งน้ำ**	**3,150**	**13.74**
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	3,016	13.16
W202	บ่อน้ำในไร่นา	23	0.10
W203	คลองชลประทาน	111	0.48
	ผลรวมทั้งหมด	**22,926**	**100.00**

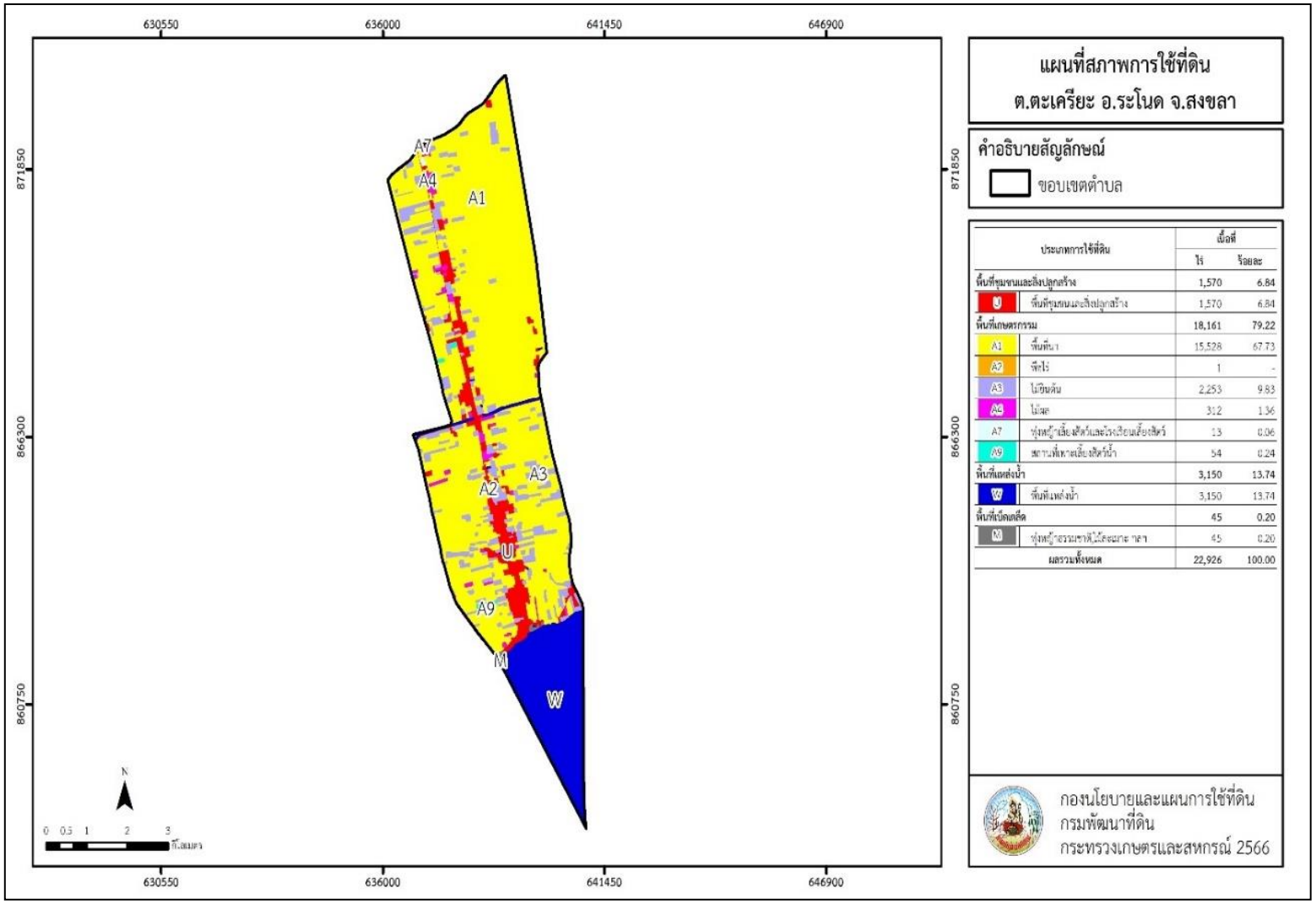

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลตะเครียะประชากรรวม 3,918 คน แยกเป็นชาย 1,906 คน เป็นหญิง 2,012 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 106.82 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,727 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,268 ครัวเรือน หรือร้อยละ 73.42 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 459 ครัวเรือน หรือร้อยละ 26.58 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 ถึง 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ปี 2565

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลตะเครียะ	**1,727**	**1,906**	**2,012**	**3,918**
หมู่ที่ 1 ปากบาง	420	488	517	1,005
หมู่ที่ 2 หนองถ้วย	296	255	253	508
หมู่ที่ 3 ปากเหมือง	470	528	559	1,087
หมู่ที่ 4 คลองโพธิ์	256	291	325	616
หมู่ที่ 5 ดอกแบกปากเหมือง	285	344	358	702

ที่มา : กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด[1)]	**1,727**	**100.00**
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร[2)]	1,268	73.42
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	459	26.58

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

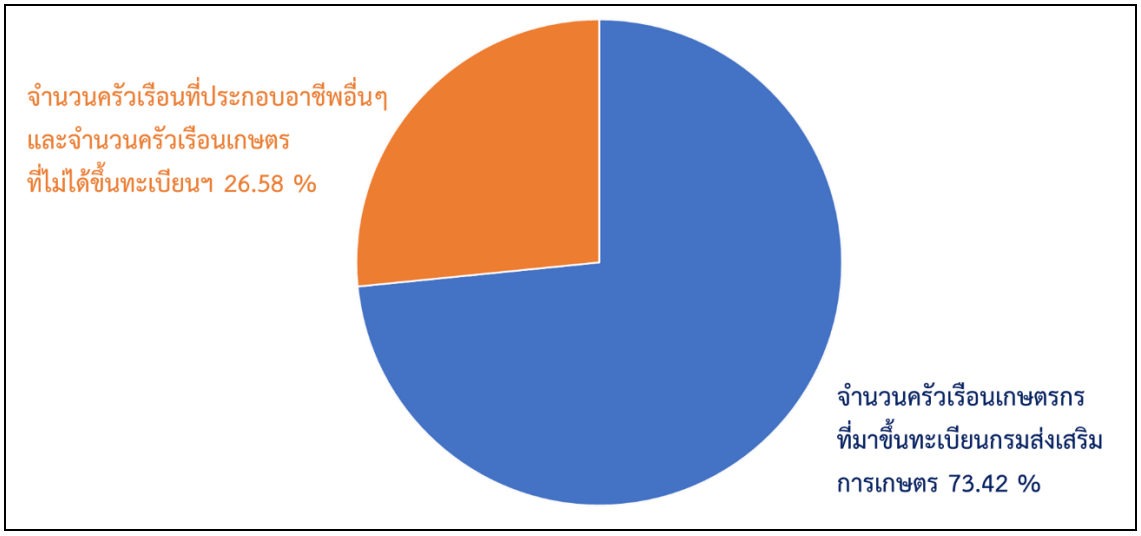

รูปที่ 2-4 สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลตะเครียะจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,727 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 13.28 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลตะเครียะประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่นๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ปาล์มน้ำมัน และข้าว ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลพื้นฐาน จปฐ. (กรมการพัฒนาชุมชน, 2566) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 187,143.32 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 74,935.39 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 130,467.21 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 52,241.30 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 56,676.11 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 22,694.09 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลตะเครียะ	**137,832.01**	**23,984.20**	**15,390.29**	**9,936.82**	**187,143.32**	**74,935.39**	**130,467.21**	**52,241.30**
หมู่ที่ 1 ปากบาง	194,186.27	16,830.07	15,124.18	12,230.39	238,370.92	91,176.88	178,803.92	68,392.50
หมู่ที่ 2 หนองถ้วย	164,139.53	39,158.14	16,307.05	10,916.28	230,521.00	108,529.96	184,883.01	87,043.46
หมู่ที่ 3 ปากเหมือง	105,688.89	24,902.78	10,534.44	3,550.00	144,676.11	58,389.46	104,175.33	42,043.86
หมู่ที่ 4 คลองโพธิ์	106,853.77	33,366.23	25,396.75	17,629.87	183,246.62	68,164.20	92,581.17	34,438.41
หมู่ที่ 5 ดอกแบกปากเหมือง	116,669.95	16,379.31	16,229.06	11,347.39	160,625.71	65,607.69	98,392.61	40,188.53

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

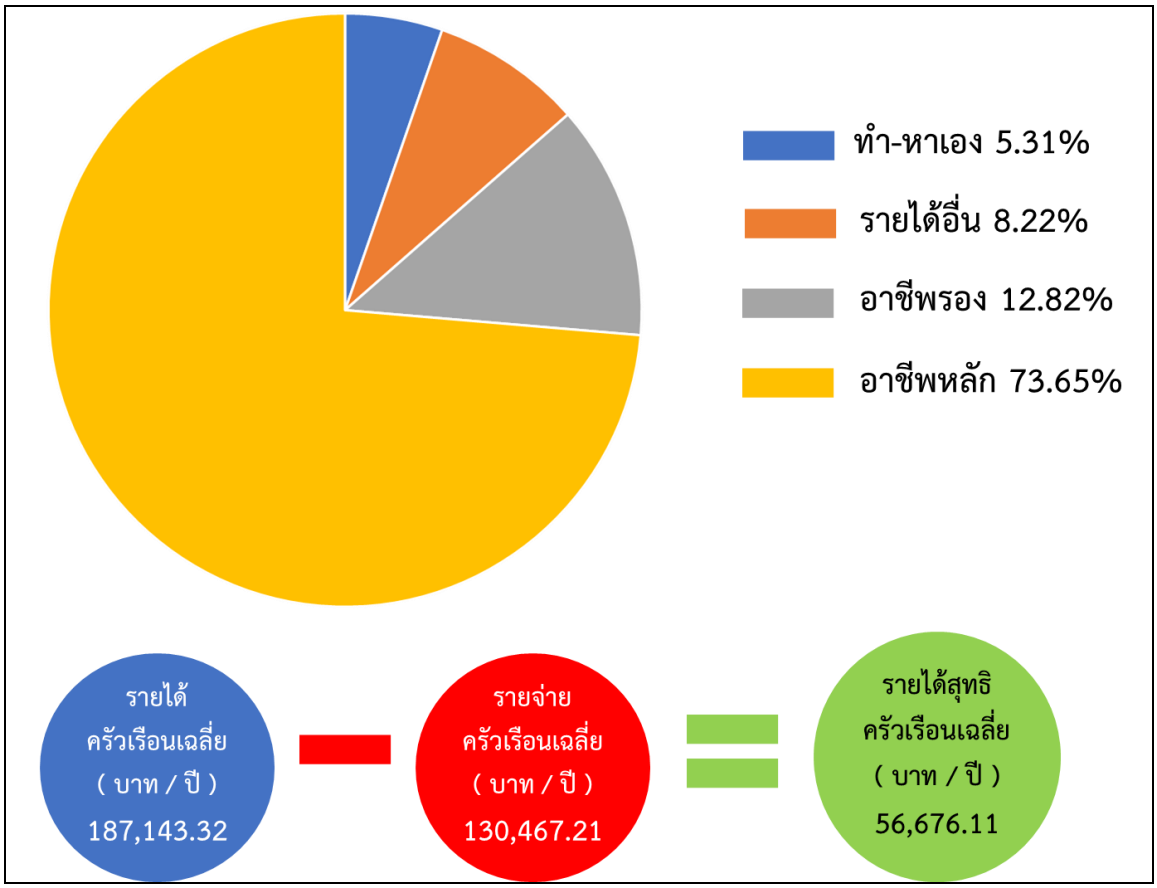

รูปที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ปี 2565

บทที่ 3
สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในพื้นที่ คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลหลวง มีเนื้อที่ 3,032 ไร่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ คือ พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 22,926 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลตะเครียะ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) 2,313.5 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลตะเครียะ มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองตะเครียะ คลองโพธิ์ และคลองศาลาธรรม์

3.2.3 ใช้ฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จากข้อมูล http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php สืบค้น ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2566 ซึ่งพบว่า ตำบลตะเครียะ มีจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 3 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 3 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Koy-silA ชุดดินเกาะใหญ่ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 884 ไร่ หรือร้อยละ 3.85 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Ran-sicA ชุดดินระโนด มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,116 ไร่ หรือร้อยละ 4.87 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Ran-vertic-sicA ดินระโนดที่มีหน้าดินแตกระแหง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 17,935 ไร่ หรือร้อยละ 78.23 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ W พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 2,991 ไร่ หรือร้อยละ 13.05 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดินตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Koy-silA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-6.0	5.5-7.0	<2	-	884	3.85
Ran-sicA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	35-75	5.5-6.5	5.5-8.0	<2	-	1,116	4.87
Ran-vertic-sicA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	>20	35-75	5.5-6.5	5.5-8.0	<2	-	17,935	78.23
W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,991	13.05
รวมทั้งหมด											**22,926**	**100.00**

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

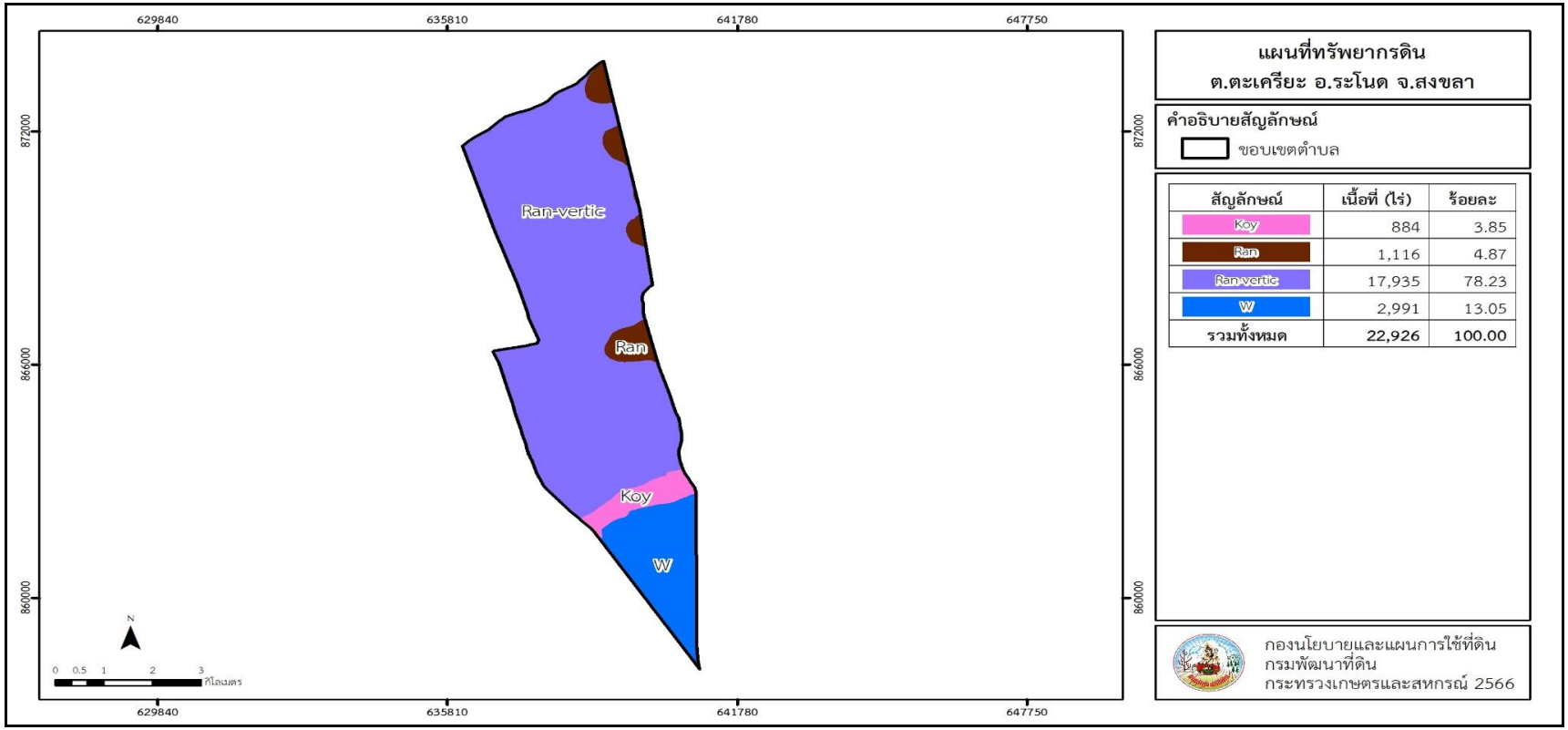

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

บทที่ 4
กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน

สถานที่ประชุม โรงเก็บอาหารสัตว์ หมู่ 2 บ้านหนองถ้วย ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา วันที่ 9 มิถุนายน 2566 หน่วยพัฒนาที่ดินอำเภอระโนด นายธีรศักดิ์ แสงมาก สถานีพัฒนาที่ดินสงขลาโดยมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลตะเครียะ เข้าพูดคุยร่วมกับเกษตรกรจาก 5 หมู่บ้าน เป็นตัวแทนแลกเปลี่ยนความเห็นเพื่อแก้ไขพัฒนาพื้นที่การผลิตทางการเกษตรที่มีปัญหา

สินค้าการเกษตรในการผลิต ประกอบด้วย ข้าว ปาล์มน้ำมัน มีไม้ผลต่างๆ และมะพร้าวน้ำหอม เล็กน้อยรายละเอียดประกอบด้วย

ข้าว มีพื้นที่ปลูกข้าวที่นิยม ประกอบด้วย ข้าวหอมมะลิ บางส่วนคือ พันธุ์ กข. ต่างๆ พื้นที่ได้รับประโยชน์จากโครงการส่งน้ำระโนด เป็นพื้นที่ต้นน้ำจากระบบชลประทานเต็มพื้นที่ ปลูกข้าวปีละ 2 ครั้งทั้งนาปี และนาปรัง แต่ในส่วนของนาปรังจะได้ผลผลิตค่อนข้างไม่คุ้มค่าการผลิต เนื่องจากข้าวต้องการน้ำในระยะการตั้งท้อง และน้ำในทะเลสาบสงขลาตอนบนมีปริมาณน้อย มีน้ำจากทะเลนอกซาบซึมขึ้นมาถึงโรงสูบน้ำ มีค่าความเค็ม (>1.5 ppt) เกินกว่าทางกรมชลประทานกำหนดไว้จึงงดจ่ายน้ำ มีการกดดันเพื่อให้จ่ายน้ำดังกล่าวเข้าพื้นที่อยู่บ่อยครั้งในช่วงเวลานี้เสมอ การผลิตข้าวพันธ์ใดๆ ขึ้นกับความต้องการรับซื้อของโรงสีในพื้นที่ ซึ่งมีทั้งข้าวเนื้อนุ่มที่บริโภค และข้าวเนื้อแข็งที่ใช้สำหรับผลิตแป้งขนมจีน เส้นก๋วยเตี๋ยว เป็นต้น การใช้ปุ๋ยเคมี จากการสอบถาม พบว่า รอบแรกใช้สูตร 16-20-0 รอบหลังใช้สูตร 16-20-0 + 46-0-0 สำหรับการผลิตมีทั้งของตนเองและการเช่าที่นาเพื่อผลิตเพิ่มเติม มีค่าใช้จ่ายต่อรอบไร่ละ 2,000 บาทต่อไร่ มีบางหมู่บ้านแจ้งถึงความต้องการตรวจสอบคุณภาพดินก่อนการผลิตให้ตรงช่วงเวลาพักดิน

ปาล์มน้ำมัน มีพื้นที่การผลิตเป็นลำดับรองลงมาจากการผลิตข้าว พันธ์ที่ปลูกมีความหลากหลายไม่สามารถชี้ชัดได้ขึ้นอยู่กับข่าวสารที่ได้รับก่อนตัดสินใจซื้อ และขึ้นกับเงินทุนที่มีในขณะนั้น มีโรงงานขนาดใหญ่ถึง 2 โรงในพื้นที่อำเภอชะอวด ของนครศรีธรรมราช แต่มีลานเทมากพอรับซื้อผลผลิตในพื้นที่การผลิตจากพื้นที่ปลูกนั้นมาพร้อมการขุดคู-ยกร่อง โดยเฉลี่ยจำหน่ายได้ 2 ครั้งต่อเดือน พฤติกรรมการใช้ปุ๋ยเคมีสำหรับปาล์มน้ำมันมีปุ๋ยที่ใช้มักไม่ค่อยคำนึงถึงสูตรปุ๋ย จะเน้นในการใส่ไม่เน้นอัตราอัตราและสูตรใดที่แน่นอน

พืชผักหมุนเวียน ประกอบด้วย บวบ ฟักทอง และพริกเขียวมัน มีรอบการผลิตประมาณ 3 เดือน แต่ก็ประสบปัญหาการใช้สารกำจัดโรคแมลงในอัตราที่สูงมากกว่าการผลิตข้าว ซึ่งราคารับซื้อมักสวนทางกับต้นทุนการผลิตที่ไม่คุ้มค่ากับการลงทุน วิธีหนึ่งที่เกษตรกรในพื้นที่มักใช้เพื่อตัดพ่อค้าคน

กลางที่รับซื้อคือ เน้นการใช้เองโดยการซื้อขายภายในพื้นที่เมื่อมีงานบุญต่างๆ ราคาไม่สูงมากนักแต่ไม่เสียความรู้สึก

แรงงานและการจ้างงาน ขั้นตอนการผลิตที่มีความเกี่ยวข้องกับเครื่องจักรมักจะเป็นการจ้างแรงงาน ไถพรวน เก็บเกี่ยว ส่วนการใช้สารกำจัดศัตรูพืช โรคแมลง เกษตรกรมักดำเนินการเอง

กลุ่มการผลิตที่ได้รับการรับรองหรือกลุ่มจัดตั้ง ไม่มีศูนย์ดินปุ๋ยชุมชน มีแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมัน มีกลุ่มจัดตั้งเลี้ยงโคขุน มีกลุ่มจัดตั้งเลี้ยงแพะ ซึ่งสองกลุ่มหลังมีปัญหาด้านการขับเคลื่อนภายใน สำหรับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นกลุ่มการผลิตมีรากฐานสืบทอดจากอดีต คือ “สุราพื้นบ้านตะเครียะ” รสชาติเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในระดับกลุ่มจังหวัดสงขลา พัทลุง และนครศรีธรรมราช แต่ปัจจุบันคงเหลือ 3 โรงหลัก เนื่องจากติดปัญหาด้านการขออนุญาตการผลิตรายเดือน ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงสำหรับชาวบ้านระดับชนบท

พื้นที่สาธารณะประโยชน์ หรือพื้นที่ป่าไม้และพื้นที่สำคัญเฉพาะ พบว่า มีพื้นที่ทุ่งหญ้าในพื้นที่หมู่ 2 เพียง 13 ไร่เท่านั้น นอกนั้นเป็นพื้นที่ที่มีการถือครองที่ถูกต้องเป็นส่วนใหญ่

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน มีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลตะเครียะ คือ

1) ราคาปัจจัยการผลิตด้านวัสดุปรับปรุงดินธาตุอาหารพืช (ปุ๋ยเคมี) มีต้นทุนสูงขึ้น

2) การปรับเปลี่ยนการผลิตไปสู่สินค้าคู่แข่งที่มีศักยภาพ

3) การใช้ที่ดินเพื่อการผลิตโดยขาดการตรวจสอบคุณภาพดิน

4.1.2 ความต้องการของชุมชน และเกษตรกรตำบลตะเครียะ ที่มีความต้องการ ประกอบด้วย

1) ขอรับการปรับเปลี่ยนการผลิตจากพื้นที่ปลูกข้าวสู่การผลิตไม้ยืนต้น พื้นที่ หมู่ 1, 2, 3, 4 และ 5 โดยมีกรอบแผนงานตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2566-2570 ตามลำดับพื้นที่หมู่บ้านดังนี้ 100 ไร่, 70 ไร่, 200 ไร่, 50 ไร่ และ 50 ไร่

2) ขอรับการตรวจสอบคุณภาพดินก่อนการผลิตทั้งในแบบห้องวิเคราะห์ดิน และวิเคราะห์ดินแบบชุดตรวจสอบดินเคลื่อนที่ พื้นที่ หมู่ 2 และ 3

3) ขอรับการขุดลอกคลองชลประทานให้น้ำไหลดีขึ้น เนื่องจากมักมีเฉพาะการกำจัดวัชพืชอย่างเดียวเท่านั้น พื้นที่ตลอดสายคลองชลประทานพาดผ่านเป็นระยะทางประมาณ 3.5 กิโลเมตร

4) ขอรับการสนับสนุนพันธ์โคเนื้อ จำนวน 100 ตัวเพื่อเสริมศักยภาพการผลิตในกลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ พื้นที่หมู 2

5) ขอรับความรู้ด้านการกำจัดศัตรูพืชในรายการผลิตข้าว ปาล์มน้ำมัน และพืชผักหมุนเวียนต่างๆ

ผลจากการจัดทำการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 2 ประการ คือ

1.1) นโยบายรัฐด้านการเกษตร

1.2) การขยายตัวของภาคเกษตร และอุตสาหกรรม

1.3) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

1.4) ความต้องการด้านอาหาร

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

2.1) ขาดความรู้ด้านการปรับปรุงบำรุงดิน

2.2) ขาดเครื่องมือ อุปกรณ์ทางการเกษตร

2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร

2.4) แก้ปัญหาไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ

3.1) ความเสื่อโทรมของดิน ดินขาดความอุดมสมบูรณ์

3.2) ปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน

3.3) ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการผลิต และประสบปัญหาภัยแล้ง

3.4) ปลูกพืชไม่เหมาะสมกับศักยภาพที่ดิน

3.5) ขาดเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 2 ประการ คือ

4.1) รายได้ลดลง/ ต้นทุนเพิ่มขึ้น

4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง รายได้น้อย

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

<u>พื้นที่ราบ</u>

5.1) พัฒนาลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

5.2) เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำคลองกก

5.3) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด และวัสดุปูนประเภทต่างๆ

5.4) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในที่ลุ่ม

5.5) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาที่ดิน

5.6) การไถกลบตอซังพืชเพื่อลดการเผาฟางข้าว

5.7) ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ปาล์มน้ำมัน

5.8) โครงการส่งน้ำทุ่งระโนด

5.9) โครงการผันน้ำและกระจายน้ำสู่พื้นที่เกษตร

5.10) การบริหารจัดการน้ำ

5.11) ปรับเปลี่ยนพื้นที่การผลิตข้าวเพื่อปลูกปาล์มน้ำมัน

อนาคต

(1) พัฒนาคุณภาพดินรองรับการเป็นอู่ข้าวอู่น้ำในจังหวัดสงขลา

(2) พัฒนาระบบการผลิตข้าวเชิงพานิชย์ให้อยู่ในระดับปลอดภัย

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

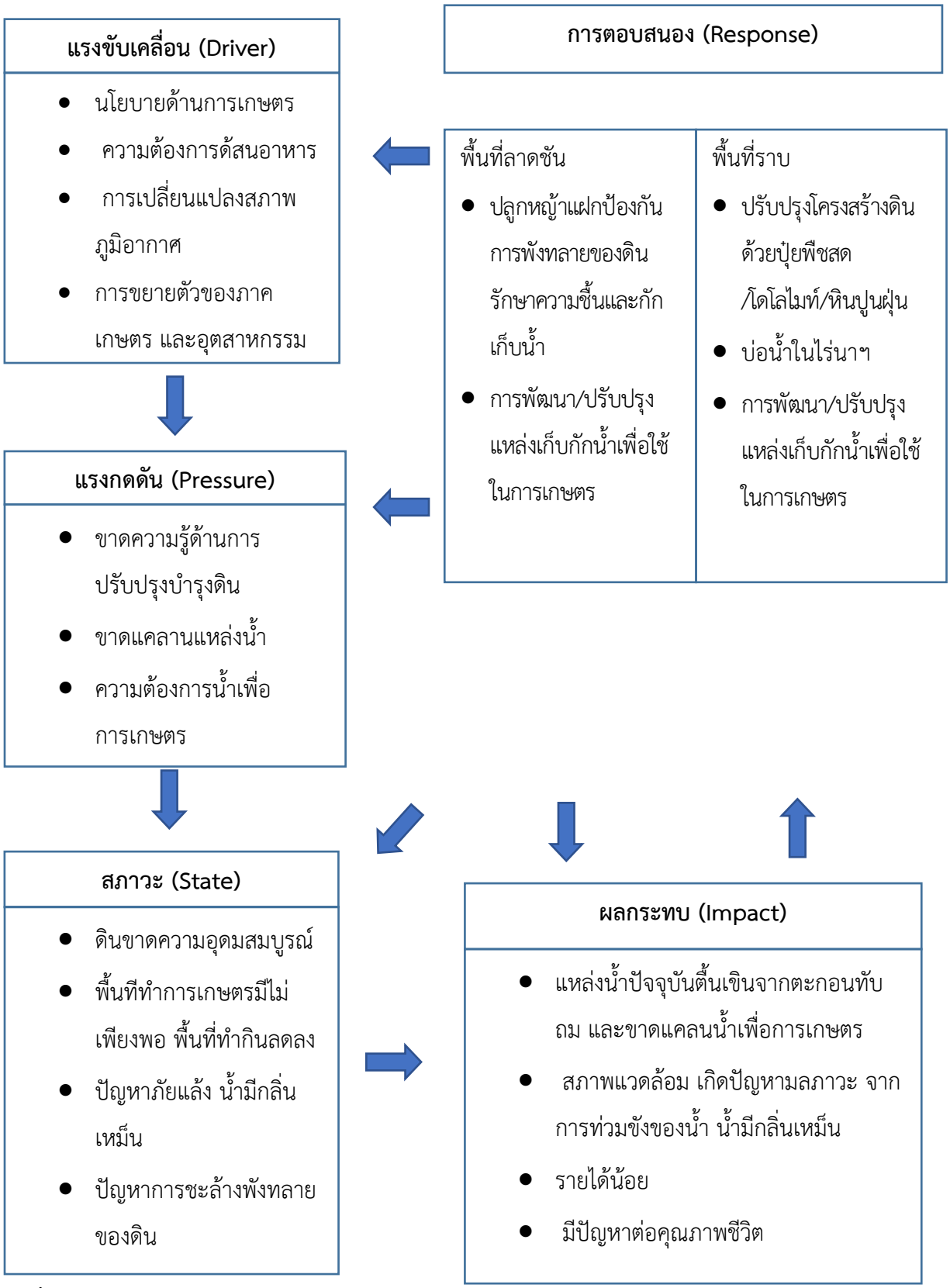

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

1) ข้าว ประกอบด้วย

นาปี ประกอบด้วย ข้าวหอมมะลิ เกษตรกรปลูกระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม

นาปรัง ประกอบด้วย ข้าวกข. 2-3 สายพันธ์ เกษตรกรปลูกระหว่างเดือนมิถุนายนถึงเดือนกันยายน

2) ไม้ยืนต้น ประกอบด้วย

ปาล์มน้ำมัน งดเก็บเกี่ยวช่วงเดือนธันวาคม

3) ไม้ผล

มะพร้าวน้ำหอม

4) พืชผักหมุนเวียน ประกอบด้วย บวบ ฟักทอง พริกเขียวมัน

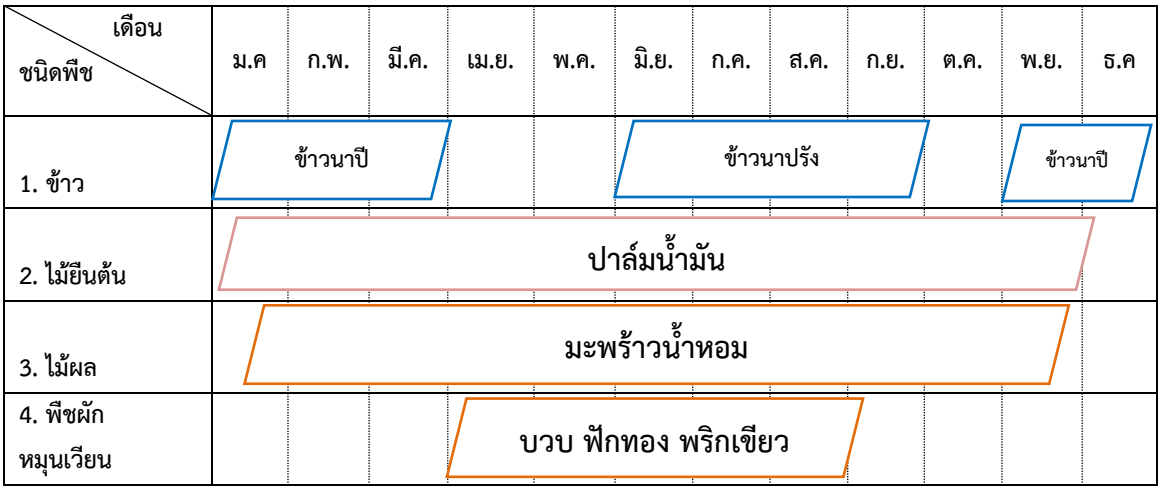

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

บทที่ 5
การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกร่อง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต ตันศิริ และคำรณ ไทรฟัก, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	**คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)**	**ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)**
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมรวมความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาวะการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว ปาล์มน้ำมัน ฟักทอง พริกชี้ฟ้า

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ปาล์มน้ำมัน	ฟักทอง	พริกชี้ฟ้า
Koy-silA	S2n	S3o	N	N
Ran-sicA	S1	S3o	N	N
Ran-vertic-sicA	S1	S3o	N	N

บทที่ 6
แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “**เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570**” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัดบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนามการศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาดุลยภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา สามารถกำหนดออกเป็น 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตฟื้นฟูธรรมชาติ มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตฟื้นฟูธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 10 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แผ้วถางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมชั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 18,158 ไร่หรือคิดเป็นร้อยละ 79.22 ของเนื้อที่ตำบลมีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมชั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดในตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรังและพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้มีศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 15,514 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 67.67 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบัน

เกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น พืชผักชนิดต่างๆ

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ติดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการ มีรายละเอียดดังนี้

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 313 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.37 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ กล้วย มะพร้าว มะม่วง และไม้ผลผสม
- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 2,249 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 9.81 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ปาล์มน้ำมัน ยางพารา และไม้ยืนต้นผสม
- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2214) มีเนื้อที่ 15 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ พริก

2) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 54 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.24 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆมีรายละเอียดดังนี้

1)สถานที่เพาะเลี้ยงกุ้ง

2)สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

3) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.06 ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,566 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 6.83 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,538 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.71 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 28 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 3,145 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 13.72 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 3,013 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 13.14 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 132 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.58 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน บ่อน้ำในไร่นา เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 47 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.21 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น พื้นที่กองวัสดุ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ เป็นต้น

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	**10**	**0.04**
1.1 เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	**10**	**0.04**
2. เขตเกษตรกรรม	**18,158**	**79.22**
2.1 เขตเกษตรกรรมชั้นดี	**15,514**	**67.67**
2.1.1 เขตทำนา (ชั้นดี)	15,514	67.67
1) นาข้าว	15,514	67.67
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	**2,577**	**11.25**
2.2.1 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท1)	**313**	**1.37**
1) เขตปลูกกล้วย	14	0.06
2) เขตปลูกมะพร้าว	159	0.69
3) เขตปลูกมะม่วง	17	0.07
4) เขตปลูกไม้ผลผสม	123	0.54
2.2.2 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท1)	**2,249**	**9.81**
1) เขตปลูกยางพารา	14	0.06
2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	2,129	9.29
3) เขตปลูกไม้ยืนต้นผสม	106	0.46
2.2.3 เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท1)	**15**	**0.07**
1) เขตปลูกพริก	15	0.07
2.3 เขตประมง	**54**	**0.24**
2.4 เขตปศุสัตว์	**13**	**0.06**
3. เขตชุมชน	**1,566**	**6.83**
4. เขตแหล่งน้ำ	**3,145**	**13.72**
5. เขตพื้นที่อื่น ๆ	**47**	**0.21**
รวม	**22,926**	**100.00**

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

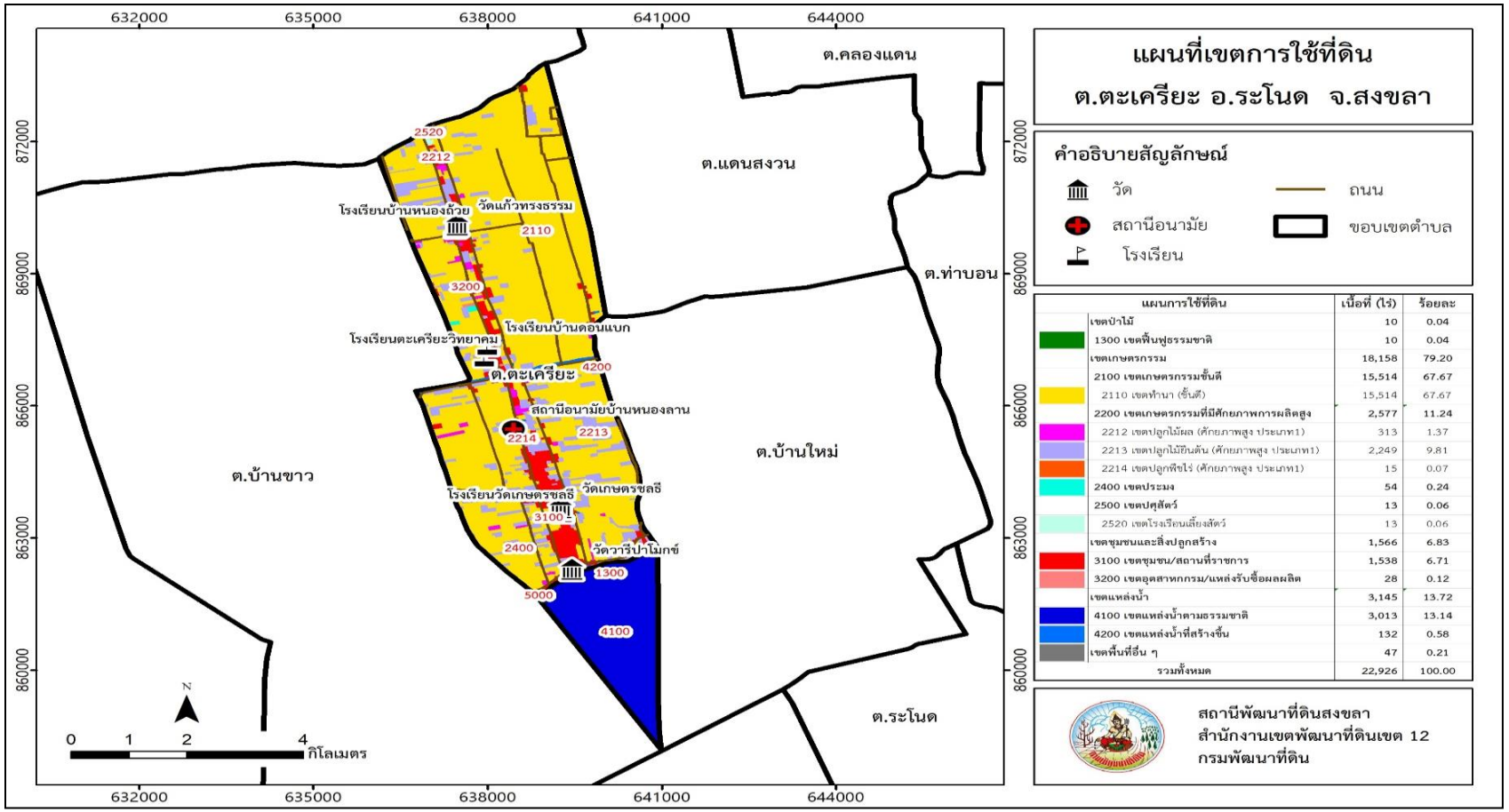

แผนการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
เขตป่าไม้	10	0.04
1300 เขตพื้นฟูธรรมชาติ	10	0.04
เขตเกษตรกรรม	18,158	79.20
2100 เขตเกษตรกรรมชั้นดี	15,514	67.67
2110 เขตทำนา (ชั้นดี)	15,514	67.67
2200 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง	2,577	11.24
2212 เขตปลูกไม้ผล (ศักยภาพสูง ประเภท1)	313	1.37
2213 เขตปลูกไม้ยืนต้น (ศักยภาพสูง ประเภท1)	2,249	9.81
2214 เขตปลูกพืชไร่ (ศักยภาพสูง ประเภท1)	15	0.07
2400 เขตประมง	54	0.24
2500 เขตปศุสัตว์	13	0.06
2520 เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	13	0.06
เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,566	6.83
3100 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,538	6.71
3200 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	28	0.12
เขตแหล่งน้ำ	3,145	13.72
4100 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	3,013	13.14
4200 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	132	0.58
เขตพื้นที่อื่น ๆ	47	0.21
รวมทั้งหมด	22,926	100.00

รปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

บทที่ 7
การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลาแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567 ถึง 2570

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลตะเครียะ ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลตะเครียะ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินสงขลา นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2566

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

(1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์

(2) การจัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด

(3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด

(4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร

(5) การรณรงค์ไถกลบตอซัง

(6) การจัดหาปูนโดโลไมท์/หินปูนฝุ่น

(7) การส่งเสริมพัฒนาปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)

2) พื้นที่แล้งซ้ำซาก มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

(1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

(2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

(3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)

(4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด)

7.3.2 พื้นที่แหล่งน้ำ

สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานจังหวัด)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2566 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับปรุงและขุดลอกคลองส่งน้ำ การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่ลุ่ม การปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตพืชให้เหมาะสมกับที่ดิน และองค์ความรู้และคำแนะนำในการทำเกษตร ทั้งด้านโรคพืชและแมลง การจัดการดินและปุ๋ย

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลตะเครียะ กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลตะเครียะในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 6 ประการ คือ (1) ปัญหาดินเสื่อมโทรม (2) ปัญหาแหล่งกักเก็บน้ำประเภทต่างๆ เพื่อใช้ทางการเกษตรไม่เพียงพอ (3) ดินเสื่อมโทรม / ขาดความอุดมสมบูรณ์ (4) ขาดการปรับปรุงดินก่อนการผลิต (5) ขาดองค์ความรู้ในการปรับปรุงผลผลิต /

คำแนะนำภายหลังจากการส่งเสริม และ (6) ราคาผลผลิตตกต่ำ / ต้นทุนการผลิตพืชสูง และ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ คุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร และจากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลตะเครียะ ซึ่งมีเนื้อที่รวม 22,926 ไร่ นั้น พบว่ามีเกิดการสูญเสียดินที่มีระดับความสูญเสียน้อยมากที่สุด รวม 22,861 ไร่ หน้าดินที่ถูกชะล้างลงมาสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือง ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนตื้นเขิน ไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้เพื่อการเกษตรได้ ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรียวัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้และอินทรียวัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนน้ำนั้น นอกจากผลการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดินคงความอุดมสมบูรณ์ เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

การจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำหรือพนังป้องกันน้ำท่วม การขุดบ่อบาดาล ปรับรูปที่ดินปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (รูปที่ 7-1)

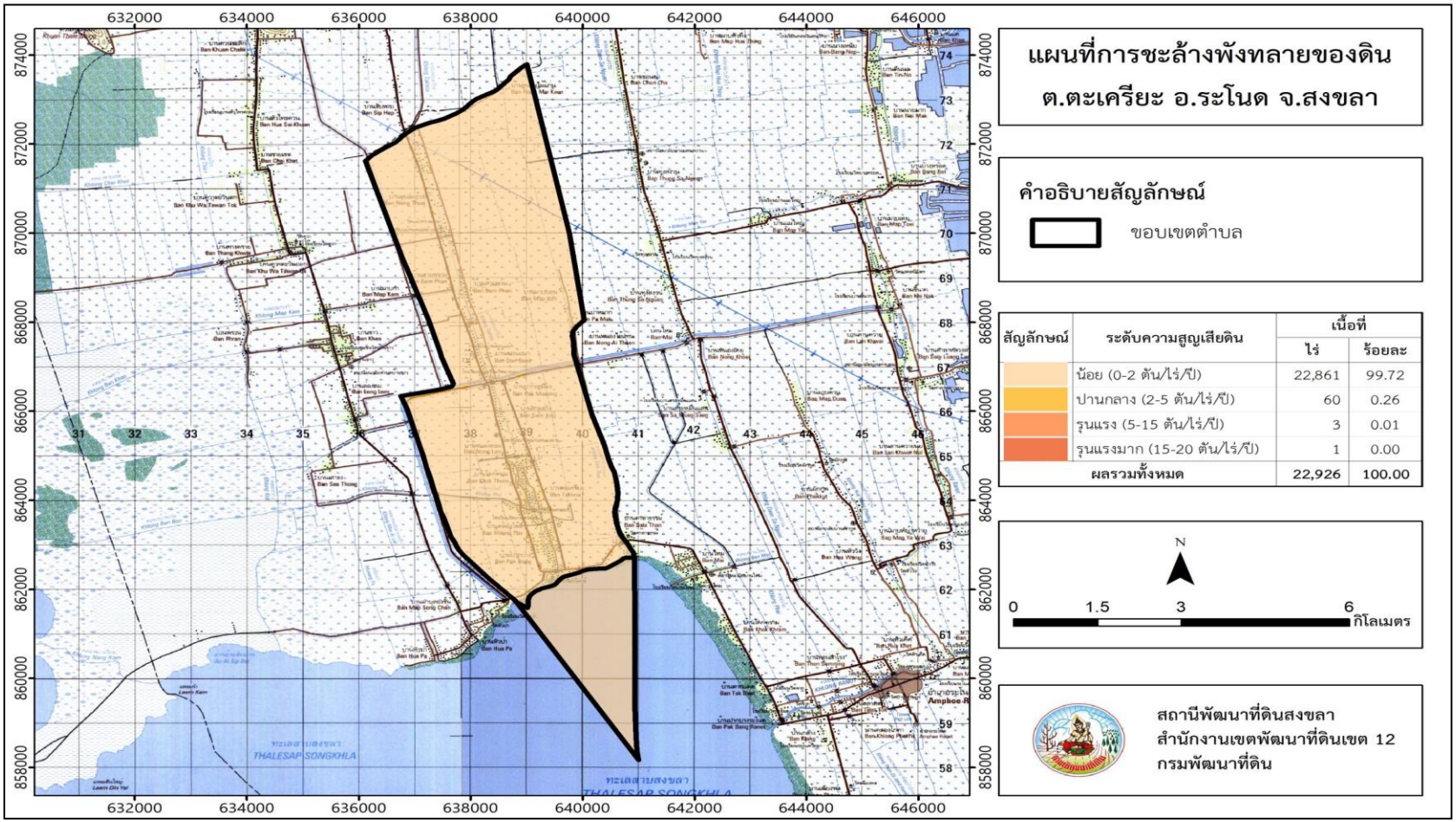

รูปที่ 7-1 แผนที่การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตเกษตรกรรมที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1. เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 15,528 ไร่	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน**	**258,987.75**
	1.1 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	73,687.75
	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	77,100
	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	25,000
	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	600
	1.5 การจัดหาปูนโดโลไมท์	34,000
	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้	600
	1.7 จัดหาปูนเพื่อการเกษตร (หินปูนฝุ่น)	48,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	**41,200**
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	41,200
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	**73,000**
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	73,000
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 312 ไร่	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน**	**206,900**
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	77,100
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	5,000
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	900
	1.4 การจัดหาปูนโดโลไมท์	51,000

ตาราง 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
	1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้	900
	1.6 จัดหาปูนเพื่อการเกษตร (หินปูนฝุ่น)	72,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	**20,600**
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,600
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	**1,036,500**
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	36,500
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ปรับรูปแปลงนาลักษณะที่3)	1,000,000
3. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 2,253 ไร่	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน**	**132,700**
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	75,800
	1.2 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดใช้สารเคมีทางการเกษตร	5,000
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	900
	1.4 การจัดหาปูนโดโลไมท์	51,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	**20,600**
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	20,600

	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	**1,014,600**
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	14,600
	3.2 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ปรับรูปแปลงนาลักษณะที่3)	1,000,000
4. เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 67 ไร่	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน**	**1,300**
	1.1 สารเร่งซุปเปอร์ พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสียและขจัดกลิ่นเหม็น	1,300
รวมเขตเกษตรกรรม	**1. การปรับปรุงบำรุงดิน**	**599,887.75**
	2. การบริหารจัดการน้ำ	**82,400**
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	**2,124,100.75**
	รวมแผนงาน/โครงการ	**2,806,388.50**

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1. เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1. เขตพื้นที่ทำนา เนื้อที่ 15,528 ไร่ 2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 312 ไร่ 3. เขตปลูกไม้ยืนต้นเนื้อที่2,253 ไร่ 4. เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 67 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน และเพิ่มศักยภาพการผลิต 1) โครงการส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สนง.สหกรณ์จังหวัด) 2) โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 3) โครงการส่งเสริมการทำเกษตรแบบผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 5) โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบในแปลงเกษตร(สนง.เกษตรจังหวัด, กรมชลประทาน) 6) โครงการส่งเสริมการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน (สนง.เกษตรจังหวัด) 7) โครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ชายแดนภาคใต้ (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวปัตตานี)

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลตะเครียะ อำเภอระโนด จังหวัดสงขลา แผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
1. การปรับปรุงบำรุงดิน															
เขตพื้นที่ทำนา/เขตไม้ยืนต้น	1.1 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	ไร่	50	100	100	100	100	**450**	8,187.50	16,375	16,375	16,375	16,375	**73,687.50**	พด.
เขตพื้นที่ทำนา/เขตไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น	1.2 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ (ปุ๋ยหมัก พด. และน้ำหมักชีวภาพ)	ตัน	-	15	15	15	15	**60**	-	57,500	57,500	57,500	57,500	**230,000**	พด.
		ลิตร	-	500	500	500	500	**2,000**							
เขตพื้นที่ทำนา/เขตไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น	1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	1	1	1	1	1	**5**	5,000	5,000	5,000	5,000	5,000	**25,000**	พด.

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
1. การปรับปรุงบำรุงดิน (ต่อ)															
เขตพื้นที่ทำนา/เขตไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น	1.4 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	-	40	40	40	40	**160**	-	600	600	600	600	**2,400**	พด.
เขตพื้นที่ทำนา/เขตไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น	1.5 จัดหาปูนโดโลไมท์	ตัน	-	20	20	20	20	**80**	-	68,000	68,000	68,000	68,000	**340,000**	พด.
เขตพื้นที่ทำนา/เขตไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงพื้นที่ดินเปรี้ยวดินเค็มภาคใต้	ไร่	-	40	40	40	40	**160**	-	600	600	600	600	**2,400**	พด.
เขตพื้นที่ทำนา/เขตไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น	1.7 จัดหาปูนเพื่อการเกษตร (หินปูนฝุ่น)	ตัน	-	40	40	40	40	**160**	-	48,000	48,000	48,000	48,000	**192,000**	พด.

เขตประมง/เขตปศุสัตว์	1.6 สารเร่งซุปเปอร์ พด.6 จุลินทรีย์ผลิตสารบำบัดน้ำเสีย	ลิตร	-	400	400	400	400	**1,600**	-	5,200	5,200	5,200	5,200	**20,800**	พด.

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม (บาท)	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
2. การบริหารจัดการน้ำ															
เขตพื้นที่ทำนา/เขตไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	-	1	1	1	1	**4**	-	20,600	20,600	20,600	20,600	**82,400**	พด.
3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน															
เขตพื้นที่ทำนา/เขตไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	-	50,000	50,000	50,000	50,000	**200,000**	-	36,500	36,500	36,500	36,500	**146,000**	พด.
เขตพื้นที่ทำนา/เขตไม้ผล/เขตไม้ยืนต้น	3.3 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (ที่ลุ่ม)	ไร่	-	50	50	50	50	**200**	-	500,000	500,000	500,000	500,000	**2,000,000**	พด.

หมายเหต: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565.** แหล่งที่มา :https://ebmn.cdd.go.th/. 1 มิถุนายน 2566.

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2566).** แหล่งที่มา : http://mvos2.gistda.or.th/. 15 พฤษภาคม 2566

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. 2566. **รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2565).** แหล่งที่มา : https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop.1 พฤษภาคม 2566.

กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565.** แหล่งที่มา: http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php, 26 พฤษภาคม 2566.

กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565)**. กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.

สำนักเทคโนโลยีการสำรวจและทำแผนที่. 2566. **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล).** กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.

บัณฑิต ตันศิริ และ คำรณ ไทรฟัก. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน.